

ensch in het
paradijs, met
mensch heel
n, dan zegt
binnen, wat
Mijn stem,
or heeft ge-
m, volkomen
en over Mijn
eersch daar-

is uiteraard
len in staat.
atan in ons

herdenking
ligt, dan is
als de eeu-

al die men-
n, wezenlijk
mensch is,
igheid" voor
drog is. Het
den zondeval
ven God, zie
gij niet be-
wen binnenste
Gode gelijk,
n. Dat is de
ij is het, die
pens vertelt
wijsheid. Hij
waarheen hij
entrie.
van zijn val,

er een groot
tiek, hij dan
hat is de in-
e kern van

maar onbe-
vallen schep-
gepaard gaan
sheid en het

choucauld.
al de z.g.n.
zoo conclu-
is de mensch
nensch.

an prof. van
De mystiek
is voor den
gt: God en
ten: God en
ten elander
mystiek, die
e Veluwe.
is de werke-
stijgende eeuw,
zij een nood-

Daar hebt
weer moeten
nt over deze
reken, opdat

toegenegen
MARNIX.

GA,
volge op zijn
ingen — o.a.
Dr. en Ov.):

reven, waarin
tegen de ma-
er en ginder
erkstelligen.

ief; daar zal
verder:

gen 'n advies
„S. K.” gehe-
K. S.

omgekeerde”
ir”, doch zoo
over dit con-
r G. M. den

node van Den
esten, dat zij
kerkeraden der
et niet lukte
zich wenden
neenten. Daar-
naar het be-
n af te wach-
te zijnen, zich
dus geen ver-

dere initiatieven hadden te nemen. Bovendien scheen mij de raad, om, wanneer de kerkeraad van een vrijgemaakte gemeente niet met een kerkeraad van ons wilde praten, dan met de leden van de vrijgemaakte gemeente aan te pappen, een verkeerde raad.

De „S. K.” heeft hiertegen ingebracht, dat wij „actief” moeten zijn en ons niet tot „lijdelijk afwachten” mogen bepalen.

Dat is alzoo een van die heldere argumenten van „S.K.” De V. zegt: u is verkeer d actief. Antwoord: men moet toch actief zijn?

Daarna volgt dan een redeneering waaruit blijkt, dat ds V. niet precies weet wat zijn synode dan wel niet besloten heeft. Hij is de eenige niet, en hij is nog wel synodelid. De V. zegt:

De Synode heeft besloten onze kerkeraden „op te wekken” om zich tot de vrijgemaakte kerken te richten, dus, om met „S. K.” te spreken, „actief” te zijn en niet „lijdelijk af te wachten”.

Intussen heb ik er niet achter kunnen komen of deze „opwekking” reeds ter kennis van de kerkeraden is gebracht. Bij navraag hier en daar bleken ook anderen er niet van te weten. Wat overigens niet wegneemt, dat tal van kerkeraden opgewekt tot samensprekingspogingen zijn overgegaan, of zij daartoe dan opgewekt zijn of niet.

Opdat niemand meene, dat ds V. nu ineens aan de „vrijgemaakten” tegemoet komt, geven we ook het vervolg door:

Nu worden, naar wat in de kranten te lezen is, de aanvallen op de vrijgemaakte stelling dikwijls met zwaar verweer van balstenen, brandend pek en vergiftigde pijlen afgeslagen. Van zulk soort middelen schijnen ze daar onuitputtelijke voorraden te hebben; wellicht worden deze voorraden ook voortdurend door maarschalschepen uit Kampen aangevuld.

Deze nieuwe marine-eenheden moeten ds V.'s fantasie maar niet te veel prikkelen; wij laten alleen maar de feiten spreken, die ook de medewerkers van „S.K.”, nl. de heeren Den Hartogh en Ridderbos (H. N.), doen spreken (n.l. in de andere bladen dan de „S.K.”). In hun andere bladen zeggen ze: niets veranderd. Maar als ze in „S.K.” laten schrijven, of een redevoering aan dr F. L. Bos opdragen, dan verneemt ge: wel veranderd. En nu brengen die Kamper en niet-Kamper „schepen” eenvoudig die argumenten over, die genoemde heeren in de „niet-S.K.-pers” zelf ten beste geven. Ze laten het lanceeren der andere: maar over aan de Toornvliets en aan de nieuwgewonnen propaganda-redevoerders.

Na een „situatietekening”, die we niet (voor wat ons deel betreft) juist kunnen achten, schrijft voorts ds Vellenga:

Ik vermoed, dat deze „situatietekening” deze en gene niet zal behagen en dat hij het onwaardig vindt om zó over de herenigingspogingen te schrijven. Het zij zo. Maar wat veel erger is, dan dat ik er zo over schrijf, is het feit, dat zich zo het beeld dezer pogingen op dit ogenblik aan velen voordoet. En dat men het, als men er over nadenkt, moeilijk anders kan zien. Het is een onoverwinnelijke touwtrekkerij.

Dat laatste zinnetje is nuchter. De Vellenga repeteert, dat deze touwtrekkerij alles bederft:

Op deze manier mislukt de HERENIGING. De hereniging is het weder samenleven in één kerkelijke gemeenschap met degenen, die zich van ons afscheurden, wegliepen, uitgeworpen werden, zich vrijmaakten of hoe men het ook noemen wil. Niet met enige duizenden, maar met negentig duizend.

In onze kerken zijn wij steeds van oordeel geweest, dat we die hereniging in het oog en in het hart moeten houden en er geen vrede bij mogen krijgen, dat de scheur bestaat. En dat we daarom, indien mogelijk, contact moeten zien te krijgen met de vrijgemaakte kerken als geheel, praktisch met haar synode. Dat heeft maar niet willen lukken.

Dat dit laatste niet waar is, hebben we met de stukken aangetoond: het had al lang gekund; maar dat blijve verder rusten. Verder:

En het was ook niet gemakkelijk bij het ideaal om contact te krijgen, te volharden. Als men een voorstel onzerzijds om samen te praten van de overzijde „zondig, schadelijk, gevaarlijk en zinloos” hoort noemen, wordt de lust om toch te gaan praten er niet groter op.

Ook dat is onwaar. Alleen een bepaalde manier is zoo gequalificeerd, als hier staat. En dit mede op dezen grond, dat die bepaalde manier werd gedrukt door het bezwaar, dat ds V. zelf thans als bezwaar, en dan als hinderlijk en afkeurenswaardig veroordeelt. Onze Groningsche synode heeft al in 1946 bij voorbaat de methode afgekeurd, die ds V. pas in 1950 veroordeelt. Is dat voor hem een reden, nog niet naar ons te luisteren? En om nog eens ons slecht te citeeren? We hebben toch in onze Groningsche synode een eigen initiatief genomen. Waarom daar niet op ingegaan? Het is een mythe, als ds V. schrijft:

Maar onze Synodes hebben toch telkens weer getracht een hand te grijpen. En ook de laatstgehoude heeft zich tot de eerstkomende Synode der vrijgemaakten gericht.

Pardon, ze hebben juist het éénige, wat wij verlangden, permanent geweigerd. Intusschen constateert ds V.:

Maar wat er nu bezig is te gebeuren breekt, naar te vreezen is, de gemeenschap voor onoverzienbare tijd. De numerieke winst aan terugkerenden, als ik het zo uitdrukken mag, weegt bij geen stukken na op tegen de geestelijke verbittering, die gekweekt wordt. Men denke het zich in hoe wij ons zouden voelen, als bijvoorbeeld de Hervormde Kerk niet alleen bij onze Synode op samenspreking aandringen zou, maar dat ook plaatselijk de kerkeraden dat zouden doen en dat deze kerkeraden zich met bezwaarde of malcontente leden onzer gemeenten in verbinding zouden stellen en dat het lukken zou om ons hier een arm en daar een been van 't lichaam te rukken. Ik denk, dat wij daardoor ook niet vriendelijk gestemd zouden worden.

„Geestelijke verbittering”, — het is niet te weinig gezegd. Een verbittering, die nog grooter is bij degenen, die (één pas omgeprate heeft zijn mond voorbijgepraat per brief) weten wat door de onbezoldigde boden van menschen, die zelf achter de schermen blijven, ondernomen wordt om toch maar wat zieltjes te kunnen apporteerden.

De V. vraagt:

Hoe het dan moet? Want het is wel aardig zo hoog van de toren te blazen en uit te bazunen, dat het verkeerd gaat, maar dat mag toch met recht „zondig, schadelijk, gevaarlijk en zinloos” heten, als men geen betere weg te wijzen weet.

Als wij volharden bij de wil om met de vrijgemaakte kerken te herenigen, bij de begeerte om „S. K.” en K. S. weer onder één kerkdak te zien, en dat doen wij toch, dan moeten we er mee ophouden te doen wat aan de andere zijde niet anders gezien wordt dan als het stoken van vuurtjes in hun schuurtjes.

„En dat doe n wij toch?” vraagt hij. Hij weet blijkbaar niet, wat vlak naast hem leeft en geschiedt.

Een verder advies van ds V. luidt:

Dan moet onze Synode, zo dikwijls er een samenkomen, maar weer een uitnodiging tot samenspreking laten uitgaan. En dan moeten onze kerkeraden, als ze de gelegenheid krijgen om met de vrijgemaakte kerkeraden samen te spreken, niet proberen plaatselijk de vrijgemaakte kerk aan stukken te breken, maar er op aandringen, dat de vrijgemaakte kerkeraad in zijn kerkverband de hereniging langs kerkelijke weg aan de orde blijft stellen.

We hebben geen synodocratische kerkeraad nodig, om de onze te verleiden tot 't vergeten van de naakte feiten. Laat die synodale kerkeraden liever schrijven:

1) Wij hebben allemaal onze dienaren Greijdanus, Dam, Schilder (in dienst van alle kerken) losgelaten om hun weigering te beloven niets te leeren dat niet etc.

2) Wij hebben allemaal ons laten aanleunen (door onze synode van 1944) dat als een synode iets besluit, ALLE kerken dan ipso facto datzelfde besloten HEBBEN;

3) wij willen u, vrijgemaakte kerkeraden, aan deze goddelijke wijsheid binden en zullen ons dus wel wachten, u te verleiden tot een niet voor vast en bondig houden van wat uw Amersfoortsche synode besloot, want dat vinden we zelf zóó slecht, dat we wie zulke durven bestaan, er de kerk om uit werpen; en wij zouden u niet graag als revolutionairen weer ontvangen;

4) wij zullen bij onze synode protesteerden tegen de ontvangst van de gebroeders Bos, die OP ONS EIGEN STANDPUNT moeten veroordeeld worden als tienmaal erger revolutionair dan die K. S. en zulke door ons wegens „orde”(!)kwesities uitgeworpenen.

Maar zulke synodaal-orthodoxe briefjes verwacht ds V. van zijn kerkeraden blijkbaar niet. Hij schrijft ze zelf ook niet. Ook hij heeft de „zes” ontvangen, en hij wist, dat zij — o p h e t standpunt v a n d s V. — zich bij óns in huis als de ergste revolutionairen en multers hebben gedragen. Ze weigerden ratificatie en deden allesbehalve tolerantie-vragen. De V. is zijn recht van spreken kwijt, sedert hij deze zes na hun jongste verleden liet binnenkomen zonder meteen de kerkrechtelijke rapporten van Nauta e.s. uit 1944 tegenover hen te reciteeren en te handhaven. Want daar stond in, dat een gedrag als van ds B. A. Bos in óns eigen huis (en dus in elken kring) klinkklare revolutie was. En daarom geeft ook ds V. zelf een, s y n o d o c r a t i s c h gesproken, heterodox advies:

En tot datzelfde kan men ook de leden van de vrijgemaakte gemeenten opwekken, als men in de gelegenheid komt met hen een goed gesprek te voeren.

Ds V. toont hiermee, dat hij ook óns niet als kerk behandelen wil, zoolang althans hij de rapporten-Nauta met hun kerkrechtelijken in-en-uit-praat niet heeft afgewezen. Daarom zal ook zijn slotvermaning „in de woestijn verklanken”:

Op deze wijze wordt de schijn vermeden, dat het een vechten is om benen, waarmee misschien straks wel derden henengaan.

Wij hebben ons officieel op het standpunt gesteld, dat de vrijgemaakte kerken kerken zijn, laten we dan ook in alles betonen, dat we dat menen.

Dat houdt vooral in, dat men royaal met elkaar omgaat, ook bij alle verschil van gevoelen, en dat elke schijn van zieltjesvangerij volstrekt vermeden wordt.

We herhalen: men zal verder gaan. Het is zooals in Assen gezegd is: de „aanstichter van het schisma” moest nu maar eens zijn best doen om het bedreven kwaad weer goed te maken door zielen te lokken. Hij doet zijn best, maar hoe?

Ds V. begrijpt één ding goed: het zijn niet de sterkste vruchten, die men zóó gauw van den boom naar beneden kan halen:

Waarschijnlijk levert dit niet spoedig vruchten op. Maar het is beter te wachten tot de herfst, wanneer de vruchten rijp zijn, dan in de zomer aan de bomen te gaan schudden en de wormstekige in te zamelen.

„W o r m s t e k i g”, — dit heb niet ik gezegd. Niet K. S., noch „S. K.”. Maar IJ. K. V. Misschien zeggen zoo iets óók die paar lieden, die nog onverschuld synodocratisch model 1944 zijn en zich nog herinneren, wat Nauta, en de heele groep van '44 zóó al beweerd heeft over de goede orde. Laat ds Vellenga eens preken, Zondag, over den tekst: „la at a l l e d i n g e n e e r l i j k e n m e t o r d e g e s c h i e d e n”, en dan met die preek doen net als Van Proosdij (Sr) met Van Gelderen: de preek opvullen met letterlijke citaten uit de rapporten van Dijk en Nauta; en dan die preek sturen aan zijn synode en op grond van de daarin gegeven gronden zeggen: wij hebben multers binnengehaald, erger dan K. S., kijk maar, wat ze in hun eigen (door ons toch als „kerk” erkende!) vroegere gemeenschap gedaan hebben: 't zijn wormstekige vruchten, maar julie sturen ze naar de tentoonstelling, zeggende: w ó n d e r - a p p e l s ! ! S. K. zegt het wel, maar.....

Doch ds V. zal het niet zeggen. Hij zit vast. K. S.

EERST WETEN.....

De collega-redacteur van ds Vellenga schrijft in hetzelfde blad:

We zullen bij een eventuele vereniging of hereniging — al naar de gevallen liggen — toch zeker eerst moeten weten, wat we aan elkander hebben. De historie heeft duidelijk genoeg bewezen, dat we zonder verklaarde leeruitspraken de leervrijheid de kerk zouden laten binnensluipen.

Wat zou die goede redacteur rillen, als hij omtrent de wijze van binnenhalen der „wormstekige” vruchten alles wist. Mogen we dit leeren? vraagt een gelokt vrijgemaakt zieltje. Zeker, zeker, is het antwoord. Kom toch maar (Zwolle). Ik zeg nog precies hetzelfde als in '44, ik ben nog niets veranderd, kan dat? vraagt een ander zieltje. Zeker, zeker, is het antwoord. Kom toch maar (Zuidlaren).

En dan staat daartegenover in de krant zulk theoretiseer. Ook deze auteurs moeten nog ontdekken, wat er bij hen thuis gebeurt.

Overigens wel leuk, dat deze auteur voor „voorschands schriftelijk” contact is.

Kalmpjes aan, 't komt op den duur wel weer in orde. K. S.

Oproep

Er wordt gedacht over de mogelijkheid van het organiseren van een kampweek van 10 tot 15 Juli in de a.s. zomervacantie voor leerlingen van de 4e, 5e en 6e klasse van Gymnasium en Lyceum-leden onzer kerken. Ons centrale doel is samen de Schrift te raadplegen over de speciale vragen en moeilijkheden, die juist deze leerlingen tegenkomen. Enkele leeraren, leden onzer kerken, zullen de gedachtenwisseling leiden en inleiden. Maar we zullen ook de ontspanning in een heerlijke omgeving niet verwaarlozen.

De bedoeling is de kosten zoo laag mogelijk te houden, zeker niet boven de f 15.—, maar liever nog lager, zoo mogelijk f 10.—. Men stelle zich dus geen luxekamp voor!

Opgraven zoo spoedig mogelijk, maar beslist vóór 1 Juni, bij ds O. W. Bouwama, Burgwal 22, Kampen.

Wijzigingen Handboek 1950

Blz. 25 LEEUWARDEN. Adres kerkeraad: S. J. Hoorn-tje, Spoorstraat 40.

Blz. 39 HARDENBERG. Adres diaconie: G. J. Lennips te Radewijk, post Hardenberg.

Blz. 57 SOEST. Adr. diaconie: S. Duyst, Hartmanlaan 8.

Blz. 62 ANNA-PAULOWNAPOLDER. Adres kerkeraad, J. Bouwers, Meerweg 39, Breezand; Adres diaconie en Penn. Kerk: J. v. d. Wal, J. C. de Leeuw-weg 44, Breezand.

Blz. 73 ZWINDRECHT-GROOTE LINDT. Adres evan-gelissatie: A.G. Baan, Jan Campertstraat 57.